

Groen en Gemeenteraads- verkiezingen

Aandacht voor groen in de partijprogramma's voor de
gemeenteraadsverkiezingen van 2014

P.A.M. Visschedijk
E.A. de Vries

ISSN 1566-7197

Dit rapport is gratis te downloaden van www.alterra.wur.nl (ga naar 'Alterra-rapporten').
Alterra Wageningen UR verstrekt geen gedrukte exemplaren van rapporten.

© 2014 Alterra (instituut binnen de rechtspersoon Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek)
Postbus 47
6700 AA Wageningen
info.alterra@wur.nl

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor commerciële doeleinden en/of geldelijk gewin.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van foto's en illustraties is niet toegestaan

Alterra aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Deze uitgave is tot stand gekomen in het kader van BO-11 Natuur en Regio, thema Natuur in handen van mensen leggen. Projectcode BO-11-013-026

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Aanleiding van de notitie	5
1.2	De vraagstelling	5
2	De analyse	6
2.1	De gemeenten	6
2.2	De werkwijze	6
3	De overzichten per gemeente	8
3.1	Amersfoort	8
3.2	Amsterdam	9
3.3	Arnhem	10
3.4	Den Haag	12
3.5	Deventer	13
3.6	Dordrecht	14
3.7	Eindhoven	15
3.8	Enschede	17
3.9	Groningen	18
3.10	Haarlem	19
3.11	Heerlen	20
3.12	Maastricht	21
3.13	Nijmegen	22
3.14	Rotterdam	23
3.15	Schiedam	25
3.16	Utrecht	26

3.17	Zaanstad	27
Conclusies		29
Literatuur		32
Bijlage		33
B.1	Aandacht in de progamma's per stad in 2014 en 2010	33
B.2	Amersfoort	34
B.3	Amsterdam	35
B.4	Arnhem	39
B.5	Den Haag	43
B.6	Deventer	49
B.7	Dordrecht	51
B.8	Eindhoven	52
B.9	Enschede	55
B.10	Groningen	57
B.11	Haarlem	61
B.12	Heerlen	64
B.13	Maastricht	66
B.14	Nijmegen	67
B.15	Rotterdam	69
B.16	Schiedam	72
B.17	Utrecht	74
B.18	Zaanstad	77

1 Introductie

1.1 Aanleiding van de notitie

In 2006 en 2010 heeft Alterra de partijprogramma's voor de Gemeenteraadsverkiezingen geanalyseerd op de aandacht die aan groen in de stad werd besteed door de afzonderlijke partijen. Door het Ministerie van Economische Zaken is verzocht een dergelijke analyse wederom uit te voeren van de partijprogramma's voor de verkiezingen van 19 maart 2014.

1.2 De vraagstelling

De vraagstelling zoals die voor deze studie is gesteld is of en zo ja, hoe vaak in de verschillende partijprogramma's aandacht is voor groen en in welke context deze aandacht wordt benoemd. Er is hierbij ook gekeken hoe in de ogen van de partijen de burgers en bedrijven hierbij worden betrokken mocht hier sprake van zijn. Daarnaast is ook onderzocht of het onderwerp TEEBstad¹ expliciet aan de orde komt in de programma's.

5

---

¹ TEEBstad is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken en is een tool die inzicht probeert te geven in de waarde van groen en water in de stad. Het vindt zijn basis in TEEB (The Economics of Ecosystems and Biodiversity).

2 De analyse

2.1 De gemeenten

In 2006 is een begin gemaakt met de analyse van de partijprogramma's. Destijds is gekozen voor een beperkt aantal steden die in die tijd actief waren op het gebied van stedelijk groen. In 2010 is de analyse op uitgebreidere schaal gedaan en zijn de steden die in die tijd de zogenaamde krachtwijken hadden onderzocht. Deze 18 steden zijn ook nu weer onderwerp van onderzoek geweest met een tweetal aanpassingen. In Leeuwarden zijn als gevolg van een gemeentelijke herindeling al op 13 november 2013 gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Vanwege dezelfde reden zijn in de gemeente Alkmaar pas op 19 november 2014 verkiezingen voor de gemeenteraad. Het ontbreken van deze twee gemeente in de analyse is enigszins gecompenseerd door het toevoegen van de gemeente Haarlem. Een grote stad met relatief weinig openbaar groen. Na Den Haag is Haarlem de stad met het minste openbaar groen binnen de bebouwde kom van de G31 (Visschedijk & Huizenga, 2009).

De steden waarvan de partijprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen 2014 zijn geanalyseerd zijn Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Enschede, Groningen, Haarlem, Heerlen, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht en Zaanstad.

2.2 De werkwijze

Voor de analyse zijn van alle deelnemende partijen in de betrokken gemeenten de partijprogramma's opgevraagd c.q. van internet gedownload waarbij de datum van 1 maart 2014 als deadline gold. Niet alle partijen hadden op dat moment een programma beschikbaar. Een aantal partijen omdat ze zeggen geen programma te hebben maar alleen standpun-

ten, waaronder de ouderenpartij OPA. Deze partij doet in een groot aantal gemeenten mee aan de verkiezingen maar het ontbreken van een programma maakt het onmogelijk deze partij mee te nemen in de analyse. Van een aantal partijen, vooral kleine lokale partijen, was überhaupt geen programma beschikbaar. De partijen waarvan geen programma beschikbaar was zijn eveneens niet in de analyse meegenomen. In totaal zijn er 212 programma's geanalyseerd.

Er is bij de analyse een onderscheid gemaakt naar standpunten over groen en over de openbare ruimte. Daar waar de openbare ruimte ging over groen of aanverwante onderwerpen, in de meeste gevallen sport- en spelvoorzieningen zijn deze meegenomen. Daar waar het gaat om infrastructuur, bijvoorbeeld wegen, zijn de standpunten niet meegenomen. Daar waar groen in de context van duurzaamheid is genoemd, bijvoorbeeld groene stroom of groene economie, zijn de standpunten evenmin gescoord.

In hoofdstuk 3 zijn de resultaten per partij per gemeente weergegeven, dit op basis van het aantal keren dat er in de programma's standpunten over groen werden vermeld. Een meer uitgebreid overzicht per stad, met ook de afzonderlijke standpunten, is in de bijlage opgenomen evenals een vergelijking tussen de resultaten van 2010 en 2014.

3 De overzichten per gemeente

3.1 Amersfoort

In Amersfoort doen 11 partijen mee aan de verkiezingen. Behalve van OPA was van alle partijen een programma beschikbaar om te analyseren.

Met uitzondering van Amersfoort Anders wordt door alle partijen aandacht besteed aan groen in de verkiezingsprogramma's. Thema's die in Amersfoort hoog scoren zijn het behoud van het bestaande groen en de mogelijkheden van zelfbeheer door bewoners. Aan TEEBstad wordt in geen enkel programma aandacht besteed. In onderstaand overzicht is het aantal keren dat groen aan de orde komt in het programma per partij vermeld.

Amersfoort 2014	3
Amersfoort Anders	0
Burger Partij Amersfoort (BPA)	2
CDA	3
ChristenUnie	5
D66	9
GroenLinks	36
OPA Amersfoort	Geen programma
PvdA	6
SP	10
VVD	2

In vergelijking met 2010 is de aandacht voor groen in de diverse programma's in absolute zin iets afgenomen, relatief gezien is de aandacht voor groen gelijk gebleven. Behalve bij het CDA, waar de aandacht is verminderd, is ook per partij de aandacht voor groen relatief

gelijk gebleven. Evenals in 2010 was er 1 partij zonder standpunten over groen.

3.2 Amsterdam

Aan de Amsterdamse gemeenteraadsverkiezingen doen 27 partijen mee, het meest van alle onderzochte steden. Van 6 partijen was op 1 maart geen verkiezingsprogramma beschikbaar, Amsterdam Sociaal, De Blanco Lijst, Partij van de Eenheid, RED Amsterdam, Republikeinse Partij en Visie op Amsterdam. Deze partijen zijn dan ook niet in de analyse meegenomen. Een aantal lokale partijen hadden geen opinie over het groenbeleid in hun programma opgenomen, van de partijen die dat wel hadden was vooral het belang van een groene stad en de noodzaak om dat te behouden en waar mogelijk uit te breiden het belangrijkste. Het onderwerp TEEBstad was in geen enkel partijprogramma terug te vinden.

Amsterdam Sociaal	Geen programma
Basis Inkomens Partij	2
Blanco Lijst	Geen programma
CDA	10
ChristenUnie	16
D66	15
De Groenen	5
GroenLinks	34
Leefbaar Amsterdam	0
Libertarische Partij	0
Multicultureel Plus Partij	0
Nieuwe Amsterdamse Toekomst	3

OMA Amsterdam	0
Ouderen Partij Amsterdam (OPA)	0
Partij van de Eenheid	Geen programma
Partij van de Ouderen	0
Partij voor de Dieren	21
Partij voor Vrije Amsterdammers	0
Piratenpartij	2
PvdA	5
Radicale Oppositie Beweging	2
RED Amsterdam	Geen programma
Republikeinse Politieke Partij	Geen programma
SP	4
TROTS Amsterdam	1
Visie op Amsterdam (Lijst Ina Brouwer)	Geen programma
VVD	6

10

De aandacht voor groen ten opzichte van 2010 is in absolute zin iets minder, het aantal partijen dat groen als thema heeft opgenomen is weliswaar gelijk gebleven maar met name de aandacht die de PvdA en VVD in hun verkiezingsprogramma's aan groen besteden is minder dan in 2010.

3.3 Arnhem

Slechts één van de 18 deelnemende partijen had geen programma beschikbaar, OPA. Deze partij heeft overigens alleen standpunten zoals zij dat verwoordde. Bij de partijen die in

Arnhem groen noemen, is relatief veel aandacht voor groen in de verkiezingsprogramma's. Een groot aantal partijen noemt het onderwerp minstens 10 keer. Thema's die veel voorkomen in de Arnhemse verkiezingstrijd zijn is het behoud van de groene omgeving van de stad en zeker ook meer groen in wijken waar wat minder groene ruimte aanwezig is. Ook groene daken en gevels is een onderwerp dat meerdere partijen in Arnhem in de programma's noemen. Dit in tegenstelling tot het TEEBstad, daar wordt in geen enkel programma gewag van gemaakt.

11

Arnhemse Ouderen Partij	7
CDA	6
ChristenUnie	11
D66	8
Gelderse Centrumdemocraten	0
GroenLinks	22
Libertarische Partij	0
Nederlandse Volks-Unie	0
OPA Arnhem	Geen programma
Partij Rechten Kind	0
PvdA	4
Partij voor de Dieren	19
Sociaal Lokaal Arnhem	1
SP	16
TROTS	1
Verenigd Arnhem	0
VVD	5

Zuid Centraal

10

Ook in 2010 was er in Arnhem al veel politieke aandacht voor groen, dit is dus in 2014 gebleven al zijn er enkele kleine verschuivingen tussen de partijen maar niet zodanig dat er grote verschillen zijn ontstaan.

3.4 Den Haag

Vier partijen in de residentie hadden op 1 maart geen programma voor de verkiezingen beschikbaar, 13 hadden dat wel. Daarvan heeft alleen de PVV groen niet als thema opgenomen in het programma, de andere partijen in meer of mindere mate wel.

Behoud en onderhoud van het groen zijn bij een groot aantal partijen belangrijke thema's evenals groene speelplekken, groene daken en het verbinden van bestaand groen met elkaar. TEEBstad is ook in Den Haag door geen enkele partij genoemd.

CDA	18
ChristenUnie/SGP	16
D66	13
Familia/OPA	Geen programma
GroenLinks	20
Groep de Mos/Ouderenpartij	3
Groep ter Linden	Geen programma
Haagse Stadspartij	Geen programma
Libertarische Partij	1
Partij van de Eenheid	1

12

Partij voor de Dieren	15
Politieke Partij Scheveningen	1
PvdA	11
PVV	0
SP	6
Stop Wilders Nu	Geen programma
VVD	8

13

In de programma's voor de verkiezingen van 2014 is net als in 2010 nog steeds veel aandacht voor groen in en om de stad. Ook alle grote landelijke partijen schonken en schenken bij de gemeenteraadsverkiezingen in Den Haag veel aandacht aan groen.

3.5 Deventer

Twaalf partijen die allemaal een programma beschikbaar hadden op tijd voor de analyse en twee partijen, DeventerNu en Partij van de Rede-ASP die groen niet opgenomen hebben in hun programma. Ook bij de andere partijen met uitzondering van de ChristenUnie wordt het onderwerp niet erg veel genoemd maar aandacht is er wel. Het groen behouden en ook beheer met en door de bewoners van de wijken krijgen de meeste aandacht in de programma's. dit in tegenstelling tot TEEBstad dat door geen enkele partij wordt genoemd.

CDA	2
ChristenUnie	12
D66	8

Deventer Belang	1
DeventerNu	0
Gemeentebelang	2
GroenLinks	6
Jij Bent Deventer	2
Partij van de Rede - ASP	0
PvdA	1
SP	2
VVD	4

14

Ten opzichte van de programma's van 2010 is er weinig veranderd in Deventer, ook toen gaven de meeste partijen aandacht aan het thema groen en eveneens niet in erg grote aantallen. In 2010 was evenals in 2014 de ChristenUnie in Deventer een partij met erg veel aandacht voor groen.

3.6 Dordrecht

10 partijen doen in Dordrecht mee met de verkiezingen en allemaal hadden ze het programma beschikbaar en in alle programma's werd aandacht besteed aan groen. Het meest door D66 en GroenLinks en de rest van de Dordtse partijen ongeveer gelijk met een aantal vermeldingen.

Het behouden van groen en het betrekken van de Dordtenaren bij het onderhoud wordt door bijna alle partijen in hun programma genoemd. TEEBstad wordt door geen enkele partij besproken.

Beter voor Dordt	4
CDA	5
ChristenUnie/SGP	2
D66	16
GroenLinks	14
PvdA	1
SP	2
Verenigde Senioren Partij	2
VVD	2
WEK Dordrecht	3

15

In 2010 was Dordrecht de enige stad waar één van de landelijke partijen geen aandacht aan het thema groen besteedde. De VVD had het niet in het programma opgenomen. Nu hebben alle partijen dat wel. De frequentie waarin het in de programma's van 2014 is vermeld is vergelijkbaar met die in 2010.

3.7 Eindhoven

Op de kieslijst in Eindhoven staan 17 partijen vermeld. Alleen OPA had, zoals in meerdere steden, geen programma beschikbaar waarin het gewenste beleid voor de komende periode wordt voorgesteld. Van de partijen met een programma hadden de Jeugd Partij, Lijst Pim Fortuyn, Ouderen Appel, Partij van de Toekomst en Samen Eindhoven geen link naar het thema groen. De andere partijen wel maar niet in erg grote aantallen verwijzingen. Er springen niet direct onderwerpen uit bij de verschillende programma's, iedere partij benadrukt het belang van groen en wil het op zijn minst behouden en waar mogelijk

nog uitbreiden. Stadstuinen, door bewoners beheerd, worden door een aantal partijen genoemd. TEEBstad is door geen enkele partij in haar programma gemeld.

CDA	3
ChristenUnie	2
D66	9
EenHeid Partij	1
De Groenen	1
GroenLinks	9
Jeugd Partij	0
Leefbaar Eindhoven	4
Lijst Pim Fortuyn	0
OPA Eindhoven	Geen programma
Ouderen Appèl	0
Partij van de Toekomst	0
PvdA	7
Samen Eindhoven	0
SP	5
Teleurgestelde Burgers	2
VVD	3

16

De aandacht die door de partijen in 2014 aan het thema groen wordt gegeven is vergelijkbaar met die in 2010. Zowel wat betreft de verhouding tussen de partijen als wat betreft de absolute aandacht voor het onderwerp.

3.8 Enschede

Twee van de 13 partijen die een gooi doen naar raadszetels voor de komende zittingsperiode hadden op 1 maart geen programma beschikbaar, OPA en de Stadspartij. Van de overige partijen heeft naast de lokale partij Liberaal053 ook het CDA het onderwerp groen niet opgenomen in de verkiezingsprogramma's.

Bij de partijen die groen wel opgenomen hebben is vooral het behoud en de kwaliteit van het onderhoud van de openbare ruimte in het algemeen en het groen in het bijzonder een punt van zorg. Bij dat laatste worden door een aantal partijen uitdrukkelijk burgerinitiatieven als een mogelijk oplossing gezien. Ook in Enschede is TEEBstad niet door de partijen in de programma's genoemd.

Burgerbelangen Enschede	5
CDA	0
ChristenUnie	3
D66	7
Enschede Anders.nl	1
Enschede Solidair	1
GroenLinks	4
Liberaal053	0
OPA	Geen programma
PvdA	2
SP	7
Stadspartij	Geen programma
VVD	2

Ten opzichte van 2010 wordt met name door het CDA, van 5 verwijzingen naar 0, en door de PvdA, van 16 naar 2, beduidend minder aandacht gegeven aan groen. Bij de overige partijen is er niet veel verschil in aandacht te constateren.

3.9 Groningen

Alle 12 partijen die meedoen aan de verkiezingen in Groningen hadden een programma beschikbaar en in 9 daarvan komt groen aan de orde. Bij de Libertarische Partij, Student en Stad en de VVD wordt het thema niet genoemd.

Het tijdelijk gebruik van niet gebruikte ruimte voor een groene invulling wordt door veel partijen genoemd in de programma's evenals een actieve betrokkenheid van burgers bij het groen zowel in beheer als onderhoud. TEEBstad is ook in Groningen geen thema in de verkiezingsstrijd.

CDA	3
ChristenUnie	9
D66	4
GroenLinks	10
Libertarische Partij	0
Partij voor de Dieren	17
Piratenpartij	2
PvdA	3
SP	1
Stadspartij	2
Student en Stad	0

VVD 0

In 2010 werd door alle partijen die meededen aan de gemeenteraadsverkiezingen groen in het programma genoemd, nu door 3 partijen niet. Twee van deze partijen deden ook in 2010 mee te weten Student en Stad en de VVD. Bij de overige partijen is de aandacht voor groen nu nagenoeg gelijk aan die in 2010.

3.10 Haarlem

Van alle 14 partijen die in de gemeente Haarlem meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen hebben er 2 geen programma. Van de partijen met een programma schenken allen aandacht aan het onderwerp groen. Een aantal partijen zelfs relatief vaak. Het belangrijkste onderwerp in Haarlem spelen is het behoud van het nog aanwezige groen en zo mogelijk uitbreiding hiervan. TEEBstad wordt in geen enkel programma genoemd.

Actiepartij	12
CDA	8
ChristenUnie	11
D66	11
GoenLinks	11
Haarlem Plus	1
Ouderen Politiek Actief (OPA)	Geen programma
Ouderenpartij Haarlem	2
Partij voor de jeugd	1
PvdA	6

Sociaal Lokaal	10
SP	2
TROTS Haarlem	Geen programma
VVD	9

In 2010 is Haarlem niet meegenomen in de analyse en er kan derhalve geen vergelijking worden gemaakt.

20

3.11 Heerlen

In Heerlen doen 12 partijen mee aan de verkiezingen, daarvan hadden er twee geen programma beschikbaar. De Partij Hoensbroeks Belang en de VVD. Met name van deze laatste is dat opvallend omdat van de grote landelijke partijen ook op lokaal niveau eigenlijk altijd wel een programma beschikbaar is. Van de partijen die wel een programma hadden werd groen of de openbare ruimte bij D66 en Hart-Leers niet expliciet als genoemd. Vooral de verbindingen tussen de groengebieden, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, is een belangrijk thema voor de Heerlense partijen. TEEBstad werd door geen enkele partij ter sprake gebracht

1parkstad.nl	4
CDA	2
D'66	0
GroenLinks	14
Hart-Leers	0
Ouderen Partij Heerlen	2

Partij Hoensbroeks Belang	Geen programma
PvdA	3
RPN	0
SP	4
Stadspartij Heerlen	3
VVD	Geen programma

21

Ten opzichte van 2010 is dat een minimale verschuiving. Ook toen was bij deze twee partijen de aandacht voor het onderwerp niet of nauwelijks aanwezig.

3.12 Maastricht

Van de 12 partijen die in Maastricht meedingen naar zetels in de nieuwe gemeenteraad had alleen OPA zoals in alle andere steden waar deze partij meedoet geen programma. Van de overige partijen was met uitzondering van D66, GroenLinks en de Liberale Partij Maastricht de aandacht voor groene thema's relatief gering. Door twee grote partijen, het CDA en de PvdA werd het thema überhaupt niet ter sprake gebracht evenals de lokale partijen Maastrichtse Volkspartij, Partij Veilig Maastricht en Stadsbelangen Mestreech. Naast de vraag om meer groen is ook het beheer en onderhoud van het bestaande groen een bij meerdere partijen genoemd onderwerp. Voor TEEBstad was in geen enkel programma aandacht.

CDA	0
D66	4
GroenLinks	11

Liberale Partij Maastricht	10
Maastrichtse Volkspartij	0
OPA	Geen programma
Partij Veilig Maastricht	0
PvdA	0
Senioren Partij Maastricht	2
SP	2
Stadsbelangen Mestreech	0
VVD	2

22

Opvallend in vergelijking met de programma's uit 2010 is vooral dat de aandacht voor het thema groen bij het CDA. In 2010 was thema nog zeer prominent aanwezig met meer dan 20 verwijzingen en in 2014 wordt het niet meer genoemd. De PvdA die ook geen aandacht heeft voor het onderwerp in 2014 was ook in 2010 met slechts 1 vermelding niet uitgesproken over dit thema. Bij de andere partijen is de aandacht voor groen min of meer gelijk gebleven.

3.13 Nijmegen

In Nijmegen doen 13 partijen mee aan de gemeenteraadsverkiezingen, 4 van de partijen van deze lijst hadden geen programma beschikbaar, Creatieve Partij Nijmegen 2.0, ONP/PSP '92, OPA en VSP. De overige partijen, met uitzondering van Gewoon Nijmegen, besteden aandacht aan het thema groen in relatief ruime mate.

In Nijmegen was bij veel partijen aandacht voor groen rond specifieke locaties zoals het stationsgebied en langs de S100. Ook het stimuleren van meer groen in de Nijmeegse wi-

jken heeft veel aandacht. TEEBstad was echter voor geen van de partijen iets waar aandacht voor gegeven is in de programma's.

CDA	3
Christen Unie	7
Creatieve Partij Nijmegen 2.0	Geen programma
D66	8
De Nijmeegse Fractie	9
Gewoon Nijmegen	0
GroenLinks	16
ONP/PSP '92	Geen programma
OPA	Geen programma
PvdA	2
SP	3
VSP	Geen programma
VVD	5

23

Net als in 2014 was ook in 2010 in Nijmegen ruime aandacht voor groen, ook bij die verkiezingen werd het onderwerp door nagenoeg alle partijen meerdere keren genoemd in de programma's.

3.14 Rotterdam

De kiezers in Rotterdam hebben de keuze uit 16 partijen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014. Daarvan heeft bijna eenderde geen programma, dit zijn Nida, OPA Rot-

terdam, Regionaal Lokaal, de Rotterdamse Ouderen Partij en Rotterdams Turks Belang. De partijen met een programma geven met uitzondering van de Libertarische Partij en Lijst van Gerdingen allemaal aandacht aan groen in de tweede stad van Nederland. Vooral de hoeveelheid groen moet volgens de partijprogramma's omhoog. Daarnaast wordt door een aantal partijen aangegeven dat het beheer niet alleen door de gemeente moet worden gedaan. Voor TEEBstad heeft geen van de partijen aandacht.

CDA	3
ChristenUnie/SGP	7
D66	20
GroenLinks	11
Leefbaar Rotterdam	3
Libertarische Partij	0
Lijst van Gerdingen	0
Nida	Geen programma
OPA Rotterdam	Geen programma
Partij voor de Dieren	12
PvdA	2
Regionaal Lokaal	Geen programma
Rottedamse Ouderen Partij	Geen programma
Rotterdams Turks Belang	Geen programma
Seniorenpartij Rotterdam	1
SP	15
VVD	5

In vergelijking met de programma's uit 2010 is er in Rotterdam weinig veranderd ten aanzien van de aandacht voor het openbaar groen. Ook toen werd er door de meeste partijen ruim aandacht aan besteed.

3.15 Schiedam

Trots is in Schiedam de enige partij die geen programma heeft gepubliceerd, de ChristenUnie/SGP heeft in Schiedam alleen een A4-tje met speerpunten. Iets dat voor een aantal lokale partijen vaker voorkomt maar nauwelijks bij de landelijke partijen. Naast de laatstgenoemde partij heeft ook S.O.S. Schiedam geen aandacht voor groen in haar programma. Bij de overige partijen is het vooral het algemene belang van een groene stad dat de aandacht heeft, daarnaast is onderhoud van het groen een item bij een aantal partijen. TEEB-stad wordt ook in Schiedam niet genoemd in de verkiezingsprogramma's.

CDA	7
ChristenUnie/SGP	0
D66	2
Gemeentebelangen Schiedam	4
GroenLinks	9
Leefbaar Schiedam/Schiedam Actief	1
Progressief Schiedam	1
PvdA	16
S.O.S. Schiedam	0
SP	5
Trots	Geen programma

In 2010 is Schiedam niet in het onderzoek meegenomen, ondanks het feit dat het wel binnen de categorie gemeenten met krachtwijken viel. Een vergelijking met de cijfers uit dat verkiezingsjaar is dan ook niet mogelijk.

3.16 Utrecht

In de gemeente Utrecht gingen 17 partijen mee naar de gunst van de kiezers, 5 daarvan hebben geen programma beschikbaar. De partijen die geen programma hebben zijn Duurzaam Nederland, Libertarische Partij, Nederland Samen, OPA en Stadsbelang Utrecht. Van de partijen met een beschikbaar programma hebben Ons Utrecht, Ouderenpartij Utrecht, Partij Vrij Utrecht en Student en Starter geen aandacht voor groen in hun programma. De overige partijen besteden in vergelijking met de andere gemeenten ruim aandacht aan het groen in de gemeente Utrecht. Thema's die veel aan de orde komen zijn het algemene belang van een groene leefomgeving, meer groen en de mogelijkheid tot zelfbeheer al dan niet in samenwerking met bedrijven. Het onderwerp TEEBstad is in geen enkel partijprogramma in de gemeente Utrecht terug te vinden.

Basis Inkomen Partij	1
CDA	10
ChristenUnie	9
D66	9
Duurzaam Nederland	Geen programma
GroenLinks	31

Libertarische Partij	Geen programma
Nederland Samen	Geen programma
Ons Utrecht	0
OPA	Geen programma
Ouderenpartij Utrecht	0
Partij voor de Dieren	12
Partij Vrij Utrecht	0
PvdA	20
SP	4
Stadsbelang Utrecht	Geen programma
Student en Starter	0
VVD	5

27

In 2010 is er veel aandacht voor groen in de gemeente Utrecht door de partijen in hun programma's, in 2014 is dat bij de partijen die ook toen aan de verkiezingen deelnamen nog steeds het geval.

3.17 Zaanstad

In de gemeente Zaanstad doen 14 partijen mee aan de verkiezingen voor de nieuwe gemeenteraad. Alle partijen die meedoen hadden een programma beschikbaar. Het CDA en de Partij voor de IJsbahn maken geen melding van groen in hun programma's. Bij het CDA wordt wel gesproken over achterstanden in de openbare ruimte maar niet duidelijk is waar het precies om gaat. De andere partijen schenken daarentegen over het algemeen relatief veel aandacht aan het onderwerp groen.

Groenonderhoud en zelfbeheer zijn een onderwerp dat in veel programma's genoemd wordt naast het algemene belang van een groene stad en de wens om meer groen in de stad. TEEBstad wordt door geen partijen genoemd.

CDA	0
ChristenUnie	8
D66	8
Democratisch Zaanstad	1
GroenLinks	7
Partij voor de IJsbahn	0
Partij voor Ouderen en Veiligheid	5
Progressief Burgerbelang	3
PvdA	9
ROSA	2
SP	4
WD	8
Zaanse Inwoners Partij	3
Zaanse Onafhankelijke Groepering	5

28

In vergelijking met 2010 is de aandacht voor groen gelijk gebleven, ook toen hadden bijna alle partijen het in hun verkiezingsprogramma staan.

Conclusies

In 2010 luidde de conclusie dat bijna alle grotere partijen groen als een thema hadden opgenomen in hun verkiezingsprogramma's. In 2014 kan deze conclusie worden herhaald met de kanttekening dat in een aantal steden een aantal landelijke partijen het thema niet meer noemt en het absolute aantal vermeldingen iets teruggaan is ten opzichte van 2010.

In 2010 gaf bijna 85% van de partijen aan beleid ten aanzien van groen te hebben, in 2014 is dat percentage gedaald naar 79%. Deze daling komt vooral voor rekening van de lokale partijen. Veel van de programma's van deze partijen zijn erg beknopt en beperken zich tot een gering aantal onderwerpen.

De grootste daling in het aantal partijen dat het thema groen opgenomen heeft deed zich voor in Utrecht en Groningen met 25%. Gevolgd door Amsterdam en de twee Limburgse gemeenten Heerlen en Maastricht, in alle drie gevallen een teruggang met circa 20%.

Daarnaast waren er ook gemeenten waarbij groen meer werd genoemd dan in 2010. In Den Haag is groen nu voor 92% van de partijen een thema, tegenover 82% in 2010. Er zijn twee gemeenten waarbij alle partijen met een programma groen als thema hebben opgenomen, Dordrecht en Haarlem.

Ondanks de geringe teruggang in vermeldingen blijft groen een belangrijk thema op lokaal niveau, niet verwonderlijk omdat bijna alle burgers er mee te maken hebben en het een belangrijk onderdeel van de leefomgeving en kwaliteit is.

Opvallend is de grote diversiteit in de omvang van de verkiezingsprogramma's. De landelij-

ke partijen hebben in meeste gemeenten een uitgebreid programma. Dit in tegenstelling tot het gros van de lokale partijen. In een groot aantal gevallen is het programma niet meer dan een paar A4-tjes met losse standpunten op een beperkt aantal beleidsaspecten. Maar ook bij de programma's van de landelijke partijen zijn verschillen te zien. De programma's van de Partij voor de Dieren daarentegen lijkt in de steden waar deze partij meedoet opvallend veel op elkaar. Het lijkt alsof het een centrale blauwdruk is gemaakt waar de lokale afdelingen alleen nog maar de naam van de gemeente hoeven in te vullen en een paar lokale punten kunnen aanvullen.

In bijna alle programma's van de partijen wordt in algemene bewoordingen het belang van groen onderstreept. Vooral als aanleiding om specifiek beleid voor te stellen. Er wordt veel melding gemaakt van het belang van groen voor een prettige leefomgeving, de positieve invloed op het welbevinden, de gezondheid als vestigingsfactor en ook de relatie met klimaat, water en fijnstof komt veelvuldig aan de orde.

In veel verkiezingsprogramma's komt de rol van de burger uitgebreid aan de orde, initiatieven om tijdelijk groen aan te leggen en te beheren op plekken die braak liggen en ook andere vormen van zelfbeheer wordt door veel partijen genoemd. Een enkele partij plaats ook kanttekeningen bij zelfbeheer door aan te geven dat dit niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van het beheer. Het betrekken van bedrijven bij het beheer van de openbare ruimte wordt weinig genoemd in de programma's. Het initiatief TEEBstad wordt in geen enkel programma in de onderzochte steden genoemd. Op basis van deze studie kan hiervoor geen reden worden gegeven.

Wat het lokale beleid ten aanzien van groen zal worden in de komende jaren wordt natuurlijk uiteindelijk door de kiezers bepaald op 19 maart 2014. In de periode die dan volgt

zullen de college's worden gevormd en uit de onderhandelingen die daaraan vooraf gaan wordt in de collegeakkoorden het feitelijke beleid ten aanzien van groen bepaald met bijbehorende budgetten. Een analyse daarvan zal moeten leren wat er van de idealen van de partijen terecht zal komen en hoe groen de gemeenten in de komende jaren echt zullen worden.

Literatuur

Heutinck, Leonie & Peter Visschedijk, 2010. Analyse groen in verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2010, Wageningen.

Visschedijk, P.A.M. & M. Huizenga, 2009. Groene Meters III, Analyse van het stedelijk groen in de G31 steden, Wageningen, Alterra rapport 1919.

Partijprogramma's van de deelnemende partijen aan de Gemeenteraadsverkiezingen 2014 voorzover deze beschikbaar waren op uiterlijk 1 maart 2014.

Bijlage

B.1 Aandacht in de programma's per stad in 2014 en 2010

Stad	Partijen	Programma	Groen	%	% 2010
Amersfoort	11	10	9	90.0	81.8
Amsterdam	27	21	14	66.7	88.2
Arnhem	18	17	12	70.6	69.2
Den Haag	17	13	12	92.3	82.4
Deventer	12	12	10	83.3	77.8
Dordrecht	10	10	10	100	87.5
Eindhoven	17	16	11	68.8	86.7
Enschede	13	11	9	81.8	88.9
Groningen	12	12	9	75.0	100
Haarlem	14	12	12	100	
Heerlen	12	10	7	70.0	91.7
Maastricht	12	11	6	54.5	75.0
Nijmegen	13	9	8	88.9	85.7
Rotterdam	16	11	9	81.8	80.0
Schiedam	12	11	9	81.8	
Utrecht	17	12	8	66.7	91.7
Zaanstad	14	14	13	92.9	85.7
TOTAAL	247	212	168	79.2	84.8

B.2 Amersfoort

Amersfoort 2014

Woonwijken samen met bewoners (1) Groene woonomgeving (1) Zelfbeheer groen (1)

Burger Partij Amersfoort (BPA)

Behoud groengebieden (2)

CDA

Behoud groen (2) Mogelijkheid voor zelfbeheer (1)

ChristenUnie

Behoud groen (1) Uitbreiding groen (2) Op peil houden kwaliteit (1) Burgerinitiatieven (1)
Openbare ruimte inrichten om beweging te stimuleren (1)

D66

Groene leefomgeving stimuleren (2) Instandhouden groengebieden (2) Digitale groenkaart (1) Groene longen (1) Groene regiostructuur (1) OR Sportinclusief ontwikkelen (1)
Verblijfskwaliteit verbeteren (1)

GroenLinks

Groene stad (6) Initiatieven groenbeheer (4) Veel groene ruimte (1) Groen en economie verbinden, groene bedrijventerreinen (4) Groene schoolomgeving (1) Groen integraal bekijken (1) Groen en water (3) Groen en klimaat (1) Natuurwaarde (4) Compensatie in directe omgeving (2) Groen bevorderen met parkeerbeleid (1) Stadslandbouw (1) Groene

kwaliteit openbare ruimte (4) Openbare ruimte voor sport gebruiken (2)

PvdA

Zorg voor mooi en voldoende groen(1) Groen voor iedereen beschikbaar (3) Groen in de wijk (1) Groenbeheer ism burgers (1)

SP

Bezuiniging op onderhoud ongedaan maken (3) Meer groen in de stad (7)

VVD

Groene omgeving voor toerisme (1) Behoud groen als uitloopgebied (1)

B.3 Amsterdam

Basis Inkomen Partij

Vermoestuinen van delen van de groene openbare ruimte (1). Initiatieven van buurtverenigingen en bewonersverenigingen worden aangemoedigd om samen groente te gaan verbouwen (1)

CDA

Groene scheggen behouden (1); Groene daken en gevels voor voor regenwater, zuiveren de lucht, biodiversiteit, esthetiek (1). OR gebruiken voor groen (2) Schone, nette en opgeruimde openbare ruimte (4) Openbare ruimte voor beweging (1) Thuis voelen in de openbare ruimte(1)

ChristenUnie

Groenonderhoud door werklozen (1) Groenbeheer door een buurt (2) Groene bedrijven-terreinen (1) Behoud van groen (2) Meer groene daken (1) Hogere kwaliteit (1) Ecologische verbindingen (1) Subsidie groendaken (1). Openbare ruimte toegankelijk (1). Bewoners betrekken bij openbare ruimte (1) Verbetering openbare ruimte in achterstandswijken (1) zorgvuldige inrichting openbare ruimte (2). Meer postzegelparken in openbare ruimte (1)

D66

Groen behouden (1) Schone gezonde groen toekomstbestendige stad (1) Groene daken stimuleren door minder regelsucht (1) Meer groendaken (1) Meer groen in de stad voor mens en dier (2). Bewoners betrekken bij groenbeheer (2). Onderzoek naar verantwoordelijkheid over de kwaliteit van groen (1) Aandacht voor biodiversiteit (1) Openbare ruimte aantrekkelijk maken voor sport en beweging (1) Leefbare toegankelijke openbare ruimte (2) Duurzamere inrichting en gebruik openbare ruimte (1) Parkeergeld gebruiken voor openbare ruimte(1)

De Groenen

Bij nieuwbouwprojecten wettelijke eisen aan de minimale hoeveelheid groen (1) Groen in de stad wettelijk beschermen en beter handhaven (1) Samenwerken met actiegroepen en burgers om bomen in de buurt te beschermen en het groen te behouden (1) Subsidie om burgers de mogelijkheid te geven meer invloed te hebben op hun eigen leefomgeving (1) Subsidies voor groene daken herintroduceren (1)

GroenLinks

Meer groene daken/gevels (5) Meer groen op straat (4) Meer groene buitenspeelplaatsen

(1) Extra bomen en struiken te planten waar dat kan (1) Meer investeringen in groen (1) Bestaand groen behouden (3) Groene woonwijk maken (4) Groen voor beter vestigingsklimaat (1) Meer groene schakels (4) Groenbeheer en participatie (4) Groen voor re-creatie (2) groen voor biodiversiteit (2). Groene schoolpleinen (1) Meer groen in openbare ruimte (1)

Nieuwe Amsterdamse Toekomst

De Damstraat, de Dam, de Amstel, Rembrandtplein en het Muntplein worden heringericht, zodat de verkeerssituatie overzichtelijker wordt en deze locaties worden vergroend (1). daken van gemeentegebouwen waar mogelijk vergroend (1) Microkredieten oormerken voor ondernemingen die aantoonbaar bijdragen aan bijvoorbeeld een groenere stad (1)

Partij voor de Dieren

Meer groen, schone lucht en zuiver water (1) Groene daken en plantvakken met kleinschalig groen op straatniveau maken deel uit van wateropvang (1) Behoud van groene scheggen (1) Vergroenen van wijken (1) Meer groene daken (1) Geen uitbreiding van de haven plaats in de EHS of in de Amsterdamse Hoofdgroenstructuur (1) Gemeente maakt ontwikkelingsstrategie voor groen in het Noordzeekanaalgebied (1) Groene gebieden in de stad worden met elkaar verbonden en met de natuur buiten de stad (1) Groenstroken en parken worden ingezaaid met voedingsrijke bloemen (1) Investeren in groen in en rond de woonkernen, door groene gebieden waar mogelijk met elkaar te verbinden (1) Bouwen in groen wordt duurder dan bouwen in rood (1) Alleen bouwen in het groen als er op kosten van de projectontwikkelaar natuur voor terugkomt die in omvang driemaal zo groot is en van een betere ecologische kwaliteit dan het gebied dat verloren gaat (1) Bouwen in de Hoofdgroenstructuur wordt niet toegestaan zonder voorafgaande toetsing

(1) Stedelijk groen blijft onderdeel van de gemeentelijke Hoofdgroenstructuur (1) Groenbeleid afstemmen op inventarisaties van soorten (1) Aanleg van groene schoolpleinen (1) Bescherming van bomen (1) Minimaal 75 m² groen per woning (1) Gezonde en groene leef-omgeving bij zorginstellingen (1) Gifvrij beheer van de openbare ruimte (1) Stimuleren van kleinschalige en educatieve stadslandbouwinitiatieven (1)

Piratenpartij

Buurtbewoners kunnen meebepalen hoe de budgetten voor groenbeheer en onderhoud worden besteed (1) Meer gemeentegroen in bruikleen bij de buurtbewoners (1)

PvdA

Groene scheggen en andere kwetsbare functies (recreatie) in de bestaande stad niet aantasten (2) Veel groene ruimte om te bewegen (1) Meer groen, verse groente, bloemen en bijen in de buurt (1) Meer ruimte voor groen in straten en op daken (1) Regeling voor groene daken continueren (1)

Radicale Oppositie Beweging

Stadstuinen in en om leegstaande kantoren . Groene vrijplaatsen creëren (1). Behoud van parken en bomen (1)

SP

Gaan voor een groene stad, behoud bomen (1) Zuinig omgaan met het groen in de stad (1) Stimuleren buurtbeheer van openbaar groen en binnentuinen (1) Toegankelijkheid van de openbare ruimte (1)

TROTS Amsterdam

Onderhouden en uitbreiden van groen in woonwijken (1)

VVD

Een mooie openbare ruimte, goede voorzieningen voor recreatie (4) Vefraaiing openbare parken (1) 8 miljoen extra investeren in de openbare ruimte (1)

B.4 Arnhem

Arnhemse Ouderen Partij

Door overkapping spoor is het mogelijk groen in de wijk en de leefbaarheid te behouden (1) Opofferen van parken voor economische doelen onbespreekbaar (1) Steun ontwikkeling van Park Lingezege (1) Ruimte en groen in de wijken belangrijk voor een prettige leefomgeving en het aanzicht van de stad (1) Inbreiding mits er voldoende leefruimte en groen overblijft (1) In de binnenstad uitbreiding van het groen en bomen gewenst (1) In Schuytgraaf aanleg van groen en speelvoorzieningen (1)

CDA

Inzetten van grond voor tijdelijke bestemmingen, zoals openbaar groen (1) jaarlijks met de bewoners van een wijk het groenonderhoud bekeken en besproken (1) Doelstelling om de groenste stad te zijn (1) Bestrijden verstening van de buitenruimte door meer groen aan te brengen (1) In de stad duizenden bomen ter beperking van hitte en ter bevordering van koelte, een betere luchtkwaliteit en meer groen (1) Opwaarderen openbare ruimte, St-Jansbeek (1)

ChristenUnie

Zorg voor het openbare groen aan een buurt (1) Uitkeringsgerechtigden betrekken bij groenonderhoud (1) Groene ontsluitingsroutes (1) Meinerswijk blijft groen (2) Meer groen in Stadsblokken (1) Meer groen in de gebouwde omgeving brengen voor stadslandbouw, biodiversiteit, stadsklimaat en CO2-vastlegging (1) Groene daken (1) Vergroenen Arnhem (1) Stadslandbouw maakt openbare ruimte groener (1) Openbare ruimte toegankelijker (1)

D66

Arnhem nog groener en duurzamer (1) Groenvoorziening moet meer zijn dan een sluitpost bij woningbouwprojecten (1) De sterke kanten van de stad zoals het groen mogen nog meer gepromoot worden (2) Het groene karakter van Arnhem behouden en waar mogelijk verder versterken (1). Vergroening van speelvoorzieningen door verouderde speeltoestellen in te wisselen voor klimbomen en speelbosjes (1) Zeggenschap over de leefomgeving en openbare ruimte naar de wijkplatforms overhevelen (1) Minimaal 3% van de openbare ruimte inrichten als speelruimte voor kinderen, waar mogelijk duurzame natuurspeeltuinen (1)

GroenLinks

Arnhem nog groener (5) Schoolgebouwen: schoon, veilig, comfortabel, groen (1) Groene schoolpleinen (1) Alle groene plekken in de stad blijven natuurlijk groen (1) Ruimte aan initiatieven voor stadslandbouw, pluktuinen en buurtparkjes (1) Onderhoud van groen in de stad in plaats van het vervangen van groen (1) Een groen Stadsblokken-Meinerswijk (1) Groene verbinding van de Rijn naar de Veluwe (1) meer groen in versteende wijken (1) Arnhemmers krijgen de ruimte om groen in hun eigen omgeving te creëren (1) In de bestaande stad bebouwen we geen openbaar groen (1) Versteende plekken in de wijk-en

bieden kansen voor vergroening Bewoners die hun eigen omgeving groener willen maken daarvoor ruimte en advies geven (1) We versterken het groen in de stad Beeld-bepalende, monumentale bomen en struiken blijven (1) Er wordt geïnvesteerd in meer en divers groen (1) In Elden groene dorpsstructuur in stand blijven (1) Groene daken op gemeentelijke gebouwen, leveren een bijdrage aan energiebesparing, hittebeperking en het vasthouden van warmte (1) Groene schoolpleinen (1) Bij beheer van gemeentelijk groen staan biodiversiteit, bescherming van dieren en hun leefgebieden voorop (1)

PvdA

Het openbaar groen de buurt mooier en leefbaarder (1) Dit zoveel mogelijk kunnen behouden, eventueel met inzet van buurtbewoners (1). Bewoners moeten invloed hebben op wat de gemeente en andere partijen in hun buurt doen, bijvoorbeeld bij het realiseren van speelplekken voor kinderen of jongeren, maar ook bij onderhoud en inrichting van de openbare ruimte (1) Actieplan om het ergste achterstallig onderhoud aan de openbare ruimte in woonbuurten weg te werken. In overleg met bewoners bepalen waaraan daarbij prioriteit wordt gegeven (1)

Partij voor de Dieren

Meer groen, schone lucht en zuiver water (1) Meer capaciteit voor de opvang, het vasthouden en het afvoeren van water. Groene daken en plantvakken met kleinschalig groen op straatniveau maken deel uit van wateropvangplannen (2) Binnenstedelijk bouw-en wordt de norm, hierdoor wordt de open, groene ruimte gespaard (1) Stedelijk groen wordt onderdeel van de gemeentelijke Groenstructuur (1) Bouwen in de Groenstructuur wordt niet toegestaan zonder voorafgaande toetsing (1) Arnhem gaat aan de slag met het vergroenen van haar wijken (1) Arnhem gaat zich inzetten om weer 'de groenste stad van Europa' te

worden (1) Bouwen in groen wordt duurder dan bouwen in rood (versteend gebied) (2). Meinerswijk blijft groen (1). De gemeente stemt haar groenbeleid af op de resultaten van inventarisaties (1) Aanleg van natuurspeelplaatsen, schooltuinen en groene schoolpleinen (1). Aanleg van groene daken, bomen en struiken in de straat, nestgelegenheid voor dieren en natuurspeelplaatsen voor kinderen (1). Groene gebieden in de stad worden meer met elkaar verbonden en met de natuur buiten de stad (1) Aanleg van geveltuintjes en groene dakterrassen door burgers (1) Openbaar groen voor biodiversiteit (1) Een gezonde en groene leefomgeving bij zorginstellingen (1)

Sociaal Lokaal Arnhem

De parken, de bomen en ander groen koesteren (1)

SP

Groenonderhoud weer in eigen hand nemen (2) In bestaande wijken ontwikkelen van groen en speelruimte stimuleren (1) Meer groene gevels, daken en ontstening (1) Arnhem groener maken door gebruik te maken van de bestaande ruimte; daken, tuinen en schoolpleinen (1) Actief stimuleringsbeleid bij het realiseren van groene daken (1) In wijken met weinig groen worden nieuwe en kleinschalige buurttuinen ingericht (1) Meer groene zones in de stad (1) In samenspraak met scholen, waar mogelijk, 'groene' schoolpleinen en een groene speelruimte om de school en de kinderopvangplekken realiseren (1) Bestaande parken en natuurgebieden blijven groen (1) Investeren in bestaande en nieuwe parken (1) Meinerswijk en de Stadsblokken in gemeentelijke handen komen, zodat deze gebieden omgevormd kunnen worden tot natuurgebieden dichtbij en de status van nationaal park moeten krijgen (1) Park Immerloo wordt het Sonsbeekpark van Zuid (1) Park Lingezege tussen Arnhem en Nijmegen afronden (1) Oerbos planten en wordt gedurende 150 jaar

met rust gelaten zodat de natuur zich zonder menselijk ingrijpen kan ontwikkelen en ons nageslacht kan genieten van ongerepte natuur nabij de stad (1) Openbare ruimte aantrekkelijker en uitdagender maken en sporten stimuleren (1)

TROTS

Groene stad Arnhem als aantrekkelijke stad om te wonen, werken en te verblijven (1)

VVD

Veel groen in en om de stad (2) Blijven investeren in grote parken (1) Meer aandacht voor binnenstedelijk groen (1) Groene wijken tussen groene parken, aan de rand van Veluwe en Rivierenland (1)

Zuid Centraal

Bezuinigen mag niet betekenen dat er minder groen overblijft (1) Parkeerterreinen van onverhuurbare lege kantoren omvormen tot gezellige schaduwrijke groene plekken en speelruimte (1) Meer (kwaliteit) groen in de wijk Kronenburg (1) Bescherming groengordel Elden (1) Groen in de wijk behouden en verbeteren: Elderveld (1) Verbindingen leggen tussen stenen wijk en groene omgeving Rijkerswoerd (1) Wijk groener en kleurrijker maken: Arnhemsebroek (1). Meer groen in de wijk en versterken wijkecologie: St-Marten/SonsbeekZuid (1) Onderhoud groen verbeteren: Schaarsbergen (1)

B.5 Den Haag

CDA

Stad met voldoende woonruimte en groen om jongeren en gezinnen voor de stad te be-

houden (1) Den Haag als dé groene woonstad aan zee voor de komende generaties verder ontwikkelen (4) normen, wo ecologische normen (groennormen, wateropvang en straatbomen) zijn leidend voor ruimtelijke ordening (1) Nieuwe bebouwing moet passen bij het omliggende groen (1) Groen moet behouden blijven (1) Ecologisch belangrijke gebieden beschermen (1) De achterstand in het herplanten van bomen inlopen (1) Groen toegevoegen langs doorgaande wegen (1) Steen kan worden ingeruild voor groen in de meest dicht-bevolkte wijken (1) Binnen 200 meter van een woning een park of plantsoen (1) Gezamenlijke binnentuinen stimuleren (1) Een cityduinpark zoals het Haags Milieu Centrum (HMC) heeft voorgesteld verdient nader onderzoek (1) Onder de grond parkeren, boven de grond groen, sport- en speelvoorzieningen aanleggen (1)

44

ChristenUnie/SGP

Goed onderhoud van groen (1) Parkeercapaciteit uitbreiden zonder het groen aan te tasten (1) Zuinig omgegaan met het, veelal karakteristieke en monumentale, groen (1) Investeren in binnenstedelijk bouwen met behoud en versterking van het groene karakter (1) Den Haag moet een groene stad blijven (1) Groei en ontwikkeling van de stad niet ten koste van het groen in stad (1) In herstructureringswijken functies als wonen en groen combineren met het bouwen van ondergrondse parkeergarages (3) Hoge eisen aan het groenonderhoud in de wijken (1) Intensivering bomenplant en ander groen, bijvoorbeeld geveltuinen en groene daken (1) De gemeente kan initiatieven, taken, verantwoordelijkheden en middelen overdragen aan burgers en maatschappelijke instellingen (1) Schone straten, groene parken, winkels om de hoek (1) Schoon en groen Escamp (2) Behoud groen in diverse wijken (1) Meer groen in Scheveningen (1) Bewoners meer zeggenschap over de inrichting van de openbare ruimte (1)

D66

Zichtgroen en braakliggend terrein worden beschikbaar voor groene recreatie en stads-landbouw (1) Aanleggen van groene schoolpleinen (1) De betrokkenheid van bewoners bij groen en duurzaam te vergroten (1) Het groene karakter in elke buurt en wijk benadrukken (1) Met een actieve rol van bewoners kan er hoogwaardig groen door de gemeente worden geplant, dat gezamenlijk met de buurt wordt onderhouden (1) Verharde oppervlakken vervangen door groen (1) Zichtgroen omvormen tot gebruiksgroen (1) Groene schoolpleinen met stadslandbouw (1) Inzetten op groenvoorzieningen maken van Zuid-West een toekomstbestendig stadsdeel (1) Met inbreiding/functiecombinaties kan het bestaande groen behouden blijven (1) Parken via groene (1) De inpassing van de Rotterdamsebaan moet zo groen, duurzaam en zorgvuldig mogelijk gebeuren (1) Op veel plekken is het betegelen van openbare ruimte doorgeschoten (1)

GroenLinks

Versterking van groen in de stad (1) De groene ruimte in en om de bebouwde kom behouden en waar mogelijk uitbreiden (1) Subsidies voor groene daken (1) Bewoners die bewust kiezen voor een autoloze straat krijgen daar groen en speelruimte voor terug (1) Geen groen opofferen voor de aanleg van parkeerplaatsen (1) Bij het realiseren van woningen wordt eerst gekeken of verdichting binnen de stedelijke gebieden mogelijk is Groene gebieden worden gespaard (1) Groene gebieden met elkaar verbinden (1) Belangrijke stukken stedelijke natuur de bestemming 'natuur' geven (2) Groen voor iedereen in de buurt (1) In dichtbebouwde wijken meer groen zoals geveltuintjes (1) In samenwerking met de bewoners een groenplan opstellen om stenen om te zetten in groen (1) Buurtbewoners die straat/buurt willen vergroenen komen in aanmerking voor ondersteuning (1) In dichtbebouwde wijken in overleg met wijkbewoners een actieplan groen opstellen (1) Onder-

steuning voor bewonersinitiatieven die groene tuinen in de buurt willen aanleggen (1)
Stedelijke groen behouden (3) Bij mogelijke ontwikkelingen is het behoud van het groen en het karakter van het gebied leidend (1) Groene daken op gemeentelijke gebouwen en de aanleg van groene daken bij andere organisaties en particulieren bevorderen met een subsidieregeling (1) Bedrijventerreinen worden in samenwerking met bedrijven natuurvriendelijk ingericht (1) Elke (basis)school een groen schoolplein (1) natuur en groen voorrang krijgen op bouwen (1) Met investeringsprogramma's oa stadsgroen te versterken (1) Meer sportmogelijkheden in de openbare ruimte komen zoals routes voor hardlopen en fitnessstoestellen in parken (2)

Groep de Mos/Ouderenpartij

Goed onderhouden van parken en natuurgebieden (1) Alle schoolpleinen met groen (1). Door bestendige keuzes te maken voor de langere termijn, worden middelen effectief ingezet. Dit gecombineerd met vergroening levert niet alleen een hoger rendement op investeringen op, maar tevens een prettigere leefomgeving, betere luchtkwaliteit en meer werkgelegenheid (1)

Libertarische Partij

De bewoners moeten het onderhoud zelf betalen. Financieren via parkeergeld, de verhuur van reclameborden of het verhuren of verkopen van nog ongebruikte ruimte langs de straat. Ze kunnen daar het groen mee onderhouden, wegen verbeteren of nieuwe parkeerplaatsen van aanleggen (1)

Partij van de Eenheid

Verhouding tussen de stedelijke uitstraling van de stad en het groen (1)

Partij voor de Dieren

Groen in de stad wordt onderdeel van de gemeentelijke Stedelijke Groene Hoofdstructuur Vergroenen van de wijken (1) Stimuleren aanleg van groene daken en gevels (1) Groene daken en meer groen op straatniveau maken deel uit van wateropvangplannen (1) Investeren in groen in en rond de woonkernen (1) Groene gebieden met elkaar verbinden (1) Bouwen in groen wordt duurder dan bouwen in rood (1) Slechts toestemming voor bouwen in het groen als er op kosten van de projectontwikkelaar natuur voor terugkomt die in omvang driemaal zo groot is en van een betere ecologische kwaliteit dan het gebied dat verloren gaat De nieuwe natuur wordt gerealiseerd en beoordeeld (1) Afstemmen groenbeleid op de resultaten van inventarisaties (1) aanleg van natuurspeelplaatsen, schooltuinen en groene schoolpleinen wordt gestimuleerd en ondersteund (1) Versterken Stedelijke Groene Hoofdstructuur (1) Aanleg van groenstroken (1) Stimuleren van opzetten volkstuinprojecten en groene buurtinitiatieven met de inzet van wijkorganen of scholen (1) Stadstuinen, bermen, groenstroken, parken en perken rondom bomen worden ingezaaid met voedingsrijke bloemen (1) Bescherming van (1) Gezonde en groene leefomgeving bij zorginstellingen (1)

Politieke Partij Scheveningen

Groen, speelgelegenheid en schoon in elke wijk (1)

PvdA

Niet bouwen op het waardevolle groen in en om de stad (1) Elke buurt moet voldoende groen hebben (2) Vergroenen van binnenterreinen en 'restruimtes' (1) Versteende wijken vergroenen zowel op straatniveau als op daken (1) Standslandbouw, groene gevels en groene daken stimuleren (1) Vergroening samen met buurtbewoners (1) Stimuleren van

groene tuinen en daken en waterspeelpleinen in bestaande wijken (1) 1 miljoen euro per jaar meer voor het vergroenen en klimaatbestendig maken van wijken (1) Openbare ruimte toegankelijk (1). ruimtes die goed ingericht zijn en goed beheerd worden (1)

PVV

Openbare ruimte goed toegankelijk (1)

SP

Behoud, onderhoud en uitbreiding van het groen in de stad (1) In bestaande groene gebieden meer natuurspeeltuinen voor de jeugd(1). In de dichtst bebouwde wijken van Den Haag wordt bekeken hoe deze wijken toch groener kunnen worden, bijvoorbeeld door daktuinen, groene gevels en groene daken (1) Niet bouwen in het groen en de duinen (1) Onderhoud van de openbare ruimten in wijken te verbeteren (1). Toegankelijkheid van openbare ruimte voor mensen met beperkingen (1)

VVD

De speel- en groenvoorzieningen zijn niet goed op orde (1) Belangrijk voor het vestigingsklimaat dat het groen wordt gekoesterd (1) De subsidie voor Groene Daken vroegtijdig stopzetten en de vrijgekomen subsidie inzetten voor extra bomen, groen en speelvoorzieningen (1) Kiezen voor groen dat weinig onderhoud behoeft (1) Snippergroen aan bewoners verkopen of laten adopteren (1) Groen in de wijk moet erop zijn ingericht dat kinderen kunnen spelen en sporten (1) Winkeliers moeten de ruimte krijgen om groen voor hun winkel te plaatsen (1) Achterstalling onderhoud groen in openbare ruimte aanpakken (1)

B.6 Deventer

CDA

Belang kwalitatief hoogwaardig openbaar groen (1) Bij herstructurering en nieuwbouw behoud en aanleg van nieuwe groenvoorzieningen (1)

ChristenUnie

Activiteiten aanwijzen/aanbieden als leer- en/of werkervaringsplaats of als mogelijkheid voor maatschappelijke activering, zoals bijvoorbeeld groenonderhoud (1) Bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen combineren van bedrijvigheid en andere functies, zoals wonen en groen (1) Ondersteunen initiatieven van bewoners voor speelvoorzieningen en groen in hun wijk of woonomgeving (3) Behoud van het groene buitengebied (1) Stads-landbouw maakt de openbare ruimte groener en leefbaarder (1) Als de bewoners het zelf doen, wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker (1) Meer groene daken: duurzaamheidsleningen (1) bij de groeninrichting meer gebruik te maken van fruitbomen (1) bij uitbreiding van de stad groenstructuren inpassen (1) Kleinschalig groen belangrijk voor biodiversiteit (1)

D66

Schoolpleinen vergroenen (2) Zorg voor groene woonomgeving (2) goed onderhoud van de openbare ruimte, fietsen, wandelpaden, de groenvoorzieningen en speeltoestellen (1) Minder maaien en het groen meer ruimte te geven waardoor de ecologische waarde omhoog gaat (1) Verdichten mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid (1) Zoveel mogelijk bouwen binnen de bebouwde kom en het herontwikkelen van (bedrijfs-)terreinen om de open groene ruimte zoveel mogelijk groen te laten (1)

Deventer Belang

Meer aandacht voor groen, straten, wegen en pleinen (1)

Gemeentebelang

Groene omgeving is onmisbaar voor een plezierig leven (1) De openbare ruimte en het openbaar groen worden waar mogelijk in samenspraak met omwonenden onderhouden (1)

GroenLinks

Schoolpleinen van basisscholen zo groen mogelijk inrichten(2) Bij kinderdagverblijven altijd een buitenverblijf met een groene ruimte aanwezig (1) Samen met bewoners bekijken hoe we de buurt zo groen mogelijk kunnen maken (1) Geïsoleerde gebiedjes in tuinen, slootkanten, bosjes en velden met elkaar verbinden (2) Geen verdere bezuinigingen op openbare ruimte (1)

Jij Bent Deventer

Beheren burgers alle openbare speelruimtes in coproductie met enkele uitvoerende ambtenaren (1) (Burger)initiatief écht de ruimte geven (1)

PvdA

Deventer is een groene gemeente (1)

SP

Ecologische ring stimuleren. Behouden groene longen (1) Groen goed onderhouden (1)

50

VVD

Samen met buurt groenonderhoud doen (1) Re-integratie- en werkgelegenheidsprojecten inzetten voor het onderhoud van de openbare ruimte en het groen (1) Wonen in het groen in de toekomst alleen mogelijk in de directe omgeving van het stedelijk gebied (1) Geen ruimte meer om het beheer van de openbare ruimte verder te versoberen (1).

B.7 Dordrecht

Beter voor Dordt

Kwaliteit van groen(1) Participatie (1) Groen is beeldbepalend (1) Geen bezuinigingen op groen (1)

CDA

Met wijkbewoners groenonderhoud bespreken (1) Bewoners betrekken bij groenbeheer (1) Groenbehoud (2) Additioneel groen (1)

ChristenUnie/SGP

Aandacht voor groen (1) Balans tussen groen en bebouwing (1)

D66

Vergroenen van stad (4) Meer groendaken (2) Openbare ruimte draagt bij aan groene stad (1) Geen chemische onkruidbestrijding (1) Groenbehoud en meer groen (6). Aantrekkelijke stad door groen (1) Groenbeheer door bewoners (1)

GroenLinks

Waarde van groen (2). Groen in openbare ruimte(1) Groen behouden en uitbreiden (2)
schoon (1) Beheerkosten (2) Bewonersparticipatie (1) Groenste stad (2)

PvdA

Meer groen (1)

SP

Zorg voor voldoende groen (1). Groenvoorziening stelt bewoner centraal (1)

Verenigde Senioren Partij

Meer groen (1) Groenbehoud (1)

VVD

Groenbehoud (2)

WEK Dordrecht

Groenbeheer en participatie (2) kwaliteit (1)

B.8 Eindhoven

CDA

Met wijkbewoners ieder jaar het onderhoud van pleinen, straten, openbaar groen, speelvoorzieningen en hun wensen ten aanzien van veiligheid bespreken om vast te stellen waar de gemeente moet bijspringen (1) Woningcorporaties, huurders en wijkbewoners

regelen op het gebied van veiligheid, verkeer, wonen, speel- en groenvoorzieningen samen het onderhoud van hun wijk (1) Groenvoorzieningen van hoge kwaliteit, zoals parken, plantsoenen en bomen, realiseren en onderhouden (1)

ChristenUnie

Zuinig zijn op parken en bomen in de straat (1) Plannen toetsen aan drie criteria, Veiligheid, Milieu en Leefbaarheid (1)

D66

Groen moet erkend worden als integraal onderdeel van de ruimtelijke kwaliteit van de stad (1) Met ecologische beheer en slim ontwerp minder geld uitgeven (2) In de toekomst extra middelen (1) Groen biedt kansen voor sociale interactie, samen zijn, beweging en gezondheid (1) Integratie van de Dommel in stad voor groenbeleving (1) Groenvoorzieningen op niveau brengen (1) In openbare ruimte een aantrekkelijke gezonde groene omgeving realiseren (1) Openbare ruimte moet uitnodigen om te bewegen (1)

EenHeid Partij

Groene ruimte is leefruimte is (1)

De Groenen

Bij stadsvernieuwing zorgen voor voldoende groen (1)

GroenLinks

Meer groen in de stad (1) Voor iedereen gebruiksgroen in een straal van 300m (1) Buurten waar weinig groen is krijgen een groenimpuls (1) Parken, bermen en oevers worden eco-

logisch beheerd (1) Blijven investeren in groene corridors in de stad waardoor het buitengebied de stad in kan vlechten (1) we willen meer groen! (1) Om zoveel mogelijk groen te behouden in de stad kiezen we voor stadsverdichting in plaats van uitbreiding (1) Bevorderen stadslandbouw en het aanleggen van gezamenlijke moestuinen (1) Initiatieven voor gezamenlijk onderhoud van de openbare ruimte of het inrichten van een buurtmoestuin moedigen we aan (1)

Leefbaar Eindhoven

Met het plaatsen van groen, met name van bomen, moet zorgvuldiger omgegaan worden (1) Vergroenen van kale lege plekken (1) Steunen van het initiatief van Trefpunt Groen "Proef (de) tuin" (1). Vóór groen (1)

PvdA

Investeren in groen (1) Ondersteunen van de plannen om de drie groene poorten bij de ingang van de stad verder te ontwikkelen (1) Kwaliteit van het groen in de stad op het huidige niveau houden (1) Sponsoring en zelfwerkzaamheid (1) De medewerking van de gemeente aan inwoners die stadstuinen willen inrichten op (tijdelijk) braakliggende (bedrijfs)terreinen (1) De inrichting en het beheer van de (tijdelijke) stadstuinen zijn de verantwoordelijkheid van de wijkbewoners (1) Kennis over de relatie bomen/planten en fijnstof gebruiken bij het inrichten van de openbare ruimte (1)

SP

Bestaand groen zoveel mogelijk behouden blijven en toegankelijk worden (1) Braakliggende terreinen en leegstaande bedrijfspanden worden beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van stadstuinen (1) Voor iedere boom die gekapt wordt, planten we minstens één

nieuwe boom terug (1) Stadstuinen ontwikkelen als alternatief voor gemeentelijk onderhouden groenstroken (1) Aanplant aan bijvriendelijke struiken (1)

Teleurgestelde Burgers

Meer mooie pleinen, met groen en fonteinen in de stad (1) Beter onderhoud (1)

VVD

Er moet financiële ruimte blijven om kleinere projecten toe te voegen, bijvoorbeeld op het gebied van verkeersveiligheid, groen of andere kansen die zich voordoen(1). Groene gebieden moeten gebruikt kunnen worden voor sport, ontspanning en recreatie met respect voor de ecologische hoofdstructuur (1) Inrichting van openbare ruimte wordt primair gekoppeld aan beheerskosten en waar mogelijk wordt samenwerking met bewoners of bedrijven gezocht middels sponsoring, zelfwerkzaamheid of verkoop (1)

55

B.9 Enschede

Burgerbelangen Enschede

Openbaar groen als een van de visitekaartjes van Enschede (1) Het behoud van het groene buitengebied waarborgen (1) Door lokale initiatieven van stadslandbouw stimuleren kan groenbeheer en -onderhoud van wijken en buurten meer in handen van actieve burgers komen(1) Bij de aanleg van nieuwe infrastructuur dient er voldoende groen in de plannen te zijn opgenomen (1) Regierol bij burgerparticipatie openbare ruimte voor gemeente (1)

ChristenUnie

Particuliere groeninitiatieven stimuleren (1) Het instrument van Groene en Blauwe dien-

sten dient te worden gecontinueerd en uitgebreid (1) Kritisch op de herhaalde bezuinigingen op het beheer van de openbare ruimte (1).

D66

Inbreiding in plaats van nieuwe uitleggebieden (1) Vrijwilligerswerk bijstandgerechtigden in groenonderhoud (1) Geen bebouwing in de groene zoom (1) Niet verder te bezuinigen op het (groen)onderhoud in de stad (1). Meer groen in de binnenstad (1) Bij bouw- en herstructureringsprojecten meer aandacht voor groen met inzet van creatieve ideeën (1) Tegen de aanleg van de Noordelijke Ontsluiting Enschede Kennispark omdat de weg door een waardevol groengebied moet gaan lopen (1) Groen in en om de stad behouden, de veiligheid optimaliseren en vooral de inwoners betrekken bij veranderingen (1) Regie voor inwoners bij openbaar groen (1) Behoud van nog aanwezige groen, ook in buitengebied (1) Besteden budget openbare ruimte overlaten aan inwoners (1)

Enschede Anders.nl

Proef met wijkbeheer, waarbij de bewoners zelf het onderhoud van het openbaar groen verzorgen (1)

Enschede Solidair

Betrek de omwonenden bij gemeentelijk groen, in plantsoen of straat, bij overleg, plannenmakerij en uitvoering (1)

GroenLinks

Groene en cultuurhistorische kwaliteiten behouden (1) Versterk de groene wiggen, parken en ecologische zones in stad en stadsrand en verbind ze met elkaar (1) Bestrijd wa-

teroverlast én maak de stad groener door een actief groene-dakenbeleid (1) Stel natuurontwikkeling en bescherming van leefgebieden van dieren centraal bij het beheer van gemeentelijk groen (1) Creëer meer sport- en spelmogelijkheden in de openbare ruimte (1)

PvdA

Zo min mogelijk de groene stadsrandzone verder bebouwen en kiezen voor herstructureering en herontwikkeling boven verdere uitbreiding aan de randen (1) Bewoners kunnen bij speciale projecten in de wijk of extra groenvoorzieningen zelf werkzaamheden verrichten (1)

SP

Niet bouwen in het buitengebied (1). Behoud van groen in de wijken (3). Groen in en om de stad is cruciaal voor de leefbaarheid. Bestaand groen moet zoveel mogelijk behouden blijven en toegankelijk worden (1) Voldoende speelplekken en groen in de buurt (2)

VVD

Onderhoudsniveau van de openbare ruimte moet minimaal gehandhaafd blijven (1) Medeverantwoordelijkheid en actieve opstelling bewoners (1)

B.10 Groningen

CDA

Op leeglopende bedrijventerreinen moet de bestemming kunnen worden gewijzigd in bijvoorbeeld woningbouw en/of groen (1) Groenroutes maken de stad aantrekkelijker (1)

Zorgvuldig beheer en onderhoud van het groen (1) Van elkaar verwachten we dat we onze eigen huizen en tuinen netjes houden en dat we respectvol omgaan met anderen en de openbare ruimte (1)

ChristenUnie

Voor terreinen die niet direct hergebruikt worden tijdelijke andere invulling, door bijvoorbeeld groen, sportvoorzieningen of speelvelden (1) Het plukbos in Kardinge, en acties zoals Pluk de stad dragen bij aan een duurzame en groene stad. Bovendien zorgt dit ook voor meer sociale contacten tussen de Stadjes (1) Stadslandbouw verlevendigt de stad, brengt onze voedselproductie dichterbij huis en maakt de openbare ruimte groener en leefbaarder (1) Behoud van groen en recreatieve ruimte zijn voorwaarden voor inbreiding(1). De stad kan niet zonder haar groene longen in of rondom de stad (1) Bij zelfbeheer wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker. De wijk wordt beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang (1) Bij groot onderhoud van het groen communiceren met omwonenden (1) Reclame in ruil voor onderhoud van openbaar groen (1) Scholieren van groenopleidingen een stuk openbaar groen adopteren (1) De openbare ruimte, sportvriendelijk bijvoorbeeld met groen(1)

D66

Stimuleren groenonderhoud door bewoners (1) Basisvoorwaarde is voldoende groen in de wijken (1) Het project Zuidelijke Ringweg stelt ons in staat met een vrijwel gesloten beurs de verkeersstromen rond de stad duurzaam aan te pakken, een investering te kunnen doen in het groen in de stad en de bereikbaarheid van Groningen structureel te verbeteren (1) Bevorder sporten in de openbare ruimte door bij de inrichting van gebieden rekening te houden met de mogelijkheid om meer te bewegen. Sporten op straat kan in

parken, in het groen, in speeltuinen en op schoolpleinen (1)

GroenLinks

Meer ruimte voor groen en speelruimte (2) Bij alle bouwprojecten in de stad aandacht komt voor groen en duurzaamheid in iedere wijk voldoende bomen, struiken en natuurlijke open ruimtes zijn (1) Extra vergroening in alle buurten, ook met gevels en daken (1) Meer schooltuinen en groene schoolpleinen (1) Extra groen op markten en pleinen (1) Herbestemming gebouwen waardoor groen behouden kan blijven (1) Als groen verdwijnt, in de directe omgeving minimaal dezelfde hoeveelheid nieuw groen aanplanten en liefst meer (1) De stedelijke groengebieden en waterpartijen moeten liefst zoveel mogelijk op elkaar aansluiten (1) Stimuleren biologische stadslandbouw (1) Steunen burgerinitiatieven (1)

Partij voor de Dieren

Meer groen, schone lucht en zuiver water (1) Er komt meer capaciteit voor de opvang, het vasthouden en het afvoeren van water Groene daken en plantvakken met kleinschalig groen op straatniveau maken deel uit van wateropvangplannen (1) Stedelijk groen wordt onderdeel van de gemeentelijke groenstructuur (1) Bouwen in de Groenstructuur wordt niet toegestaan zonder voorafgaande toetsing (1) Vergroenen van de wijken (1) De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en gevels (1) Investeren in groen in en rond woonkernen (1) Bouwen in groen wordt duurder dan bouwen in rood (versteend gebied) (1) Het gemeentebestuur geeft slechts toestemming voor bouwen in het groen als er op kosten van de projectontwikkelaar natuur voor terugkomt die in omvang driemaal zo groot is en van een betere ecologische kwaliteit dan het gebied dat verloren gaat (1) De

gemeente stemt haar groenbeleid af op de resultaten van deze inventarisaties (1) De aanleg van natuurspeelplaatsen, schooltuinen en groene schoolpleinen wordt gestimuleerd en ondersteund (1) In projecten waarbij de gemeente opdrachtgever is worden natuurdoelstellingen gesteld, zoals de aanleg van groene daken, bomen en struiken in de straat, nestgelegenheid voor dieren en natuurspeelplaatsen voor kinderen (1) Groene gebieden in de stad worden met elkaar verbonden en met de natuur buiten de stad (1) Stadstuinen, bermen, groenstroken en parken worden ingezaaid met voedingsrijke bloemen (1) De bescherming van bomen wordt geregeld in een bomennota of maakt deel uit van het groenbeleid (1) De gemeente stimuleert een gezonde leefwijze en zet zich in voor een gezonde en groene leefomgeving bij zorginstellingen (1)

60

Piratenpartij

Gedeelte van de groenstroken aan de wijkbewoners geven voor stadslandbouw(1) De kostenbesparing op het onderhoud moet terugvloeien naar hetzelfde project, om zo ook samenwerking met voedselbanken, wijkverenigingen en opbouwwerk te kunnen realiseren (1)

PvdA

Meer groen in de binnenstad, ook in de binnentuinen die op dit moment worden volgebouwd (1) Actieve ondersteuning zelfbeheer van groen(1) Kwaliteit van groen bevorderen door duurzaam beheer (1) Tijdelijk gebruik stimuleren (1)

SP

Bouwen in de natuur rondom de stad en in parken is taboe (1)

Stadspartij

Nadruk op het goed onderhouden van de stad en koestert ruimte, groen, monumenten en beschermde stadsgezichten (1) Groene infrastructuur en voor de diversiteit van diersoorten (1)

B.11 Haarlem

Actiepartij

Er moeten meer bomen en groen in de straten en wijken (terug)komen (1) Geen bebouwing sportvelden en groen (1) Geen verdere verdichting, gaat ten koste van groen (1) Geen aantasting van de groen zoom (2) Groenmarkt omvormen tot groen plein (1) Er moet meer groen bij en wat er is, moet behouden blijven (1) Strenge compensatie als toch groen verloren gaat (1) Meer groen op straten, hoekjes en pleintjes. Ook geveltuintjes, drijftillen en daktuinen (1) Stadsranden moeten groen blijven (1) Geen verrommeling groen recreatieschap Spaarnwoude (1) Goed ecologisch groenbeheer (1)

CDA

Groene randen, het Westelijk Tuinbouwgebied, de Hekslootpolder, de Verenigde Polder en parken moeten groen en open blijven (3) Voor nieuwe bouwplannen is het bestaande groen altijd het uitgangspunt (1) vast te stellen Groenstructuurvisie, waardoor eindelijk gehoor wordt gegeven aan het Burgerinitiatief Groen (2) Onderhoud op orde (1) Speelplekken in de openbare ruimte belangrijk (1)

ChristenUnie

Goede kwaliteit groen behouden (1) Beschermen van het schaarse groen (1) Bij de her-

ontwikkeling van bedrijventerreinen wordt gelet op combineren van bedrijvigheid en andere functies, zoals wonen en groen (1) De recreatieve functie van het groen rond de stad wordt versterkt (1) Leefbaarheid mag niet in geding komen en groen is daarin belangrijk (1) Onbebouwd laten van groene randen van Haarlem (1) Groen in de wijk moet niet volgebouwd worden (1) Tijdelijk groen braakliggende gronden (1) Invoering streefnorm voor hoeveelheid groen (1) Bewoners betrekken bij beheer groen (1) Beheer groen afstemmen op bescherming van dieren en leefgebieden (1)

62

D66

Om prettig te kunnen leven kiezen voor groen (2) Groene buffer in stand houden (1) Groen ontzien bij bezuinigen (1) Niet verdichten ten koste van groenvoorzieningen (1) Groene hoofdstructuur onbebouwd laten (1) Binnenstedelijk groen en zoom zijn onvervangbaar en essentieel (1) Hoeveelheid openbaar groen is aandachtspunt (1) Bij de inrichting van het groen is de mate waarin burgers recreatief gebruik kunnen maken van het groen leidend (1) Mogelijkheden voor groenadoptie/zelfbeheer door bewoners (1) Geen gebruik bestrijdingsmiddelen bij groenonderhoud (1)

GoenLinks

Behoud van groen in en om de stad (1) Aanleg groene daken stimuleren (1) Niet verdichten ten koste van groen (1) In groenarme buurten meer groen (1) Aantal bomen en m² groen mogen niet worden verminderd (1) Groen blijft groen (1) Aanleg ecologisch netwerk (1) Stimuleren groene tuinen en daken voor wateropvang (1) Verplichte groenparagraaf bij projecten (1) Schoolpleinen groen inrichten (1) Ruimte voor groene speelplekken (1) Onkruid beheren in plaats van bestrijden (1) Binnen openbare ruimte blijft elke gezonde boom staan (1)

Haarlem Plus

Behoud van parken, perken, groenstroken (1)

Ouderenpartij Haarlem

Het groen dat er is behouden (1) Apart wijkbudget voor groen in de wijk (1)

Partij voor de jeugd

Meer speelplekken in openbare ruimte (1)

PvdA

Groen goed onderhouden (1) Nieuwbouw niet ten kosten van groen (1) Zuinig met aanwezige groen (1) Behouden van groene buffers (1) Tijdelijk groen op braakliggende terreinen (1) Toekomst van groen in parken vastleggen (1)

Sociaal Lokaal

Groene Zoom bereikbaar maken (1) Groen in stad beschermen en waar mogelijk uitbreiden (3) Groenvoorzieningen in alle nieuwe projecten (1) Ecologisch beleidsplan formaliseren (1) Ondersteunen buurtinitiatieven voor vergroenen van woningen en straten (1) Ondersteunen zelfbeheer (1) Groentoeest bij nieuw projecten verplicht (1) Ruim baan voor geveltuinen in openbare ruimte (1)

SP

Groene randen om de stad moeten groen blijven (1) Groen moet groen blijven (1)

VVD

Nieuwe bouwprojecten dienen van hoogwaardige kwaliteit te zijn met ruimte voor vol-

doende groen (1) Bouwprojecten mogen het schaarse groen in de stad niet verder aantasten (1) De groene zoom rondom de stad dient in tact te blijven (1) Onderhoud is een taak van de gemeente (1) Bestaande bomen worden beschermd in de bomenverordening (1) Bouwprojecten en bestemmingsplannen worden vergezeld van een groenparagraaf (1) Steunen van initiatieven die leiden tot betere zorg en/of uitbreiding van het groen in de stad, zoals geveltuinen (1) Het monumentale karakter van Haarlemmer Hout, het Frederikspark en de Bolwerken dwingt tot een op behoud gericht beheer (1) Het huidige areaal aan gemeentelijk groen wordt behouden en waar mogelijk uitgebreid (1)

64

B.12 Heerlen

1parkstad.nl

Wonen in het groen is het ideale beeld (1) Hoogwaardige groene investeringen in de openbare ruimte (1) Groene gebieden aan de westflank optimaal beschermen (1) Versterking groene uitlopers (1)

CDA

Stad een eenheid aangevuld met groen (1) Begraafplaatsen rustplekken met groen (1)

GroenLinks

Niet bouwen in natuurgebieden (1) Verbindingen tussen de groengebieden verder ontwikkelen (1) Natuurgebieden, plantsoenen, bermen enzovoorts op een natuurvriendelijke manier onderhouden (1) Groen in en nabij de stad verbetert de volksgezondheid, draagt bij aan de leefbaarheid en de sociale samenhang in wijken, stimuleert de economie en beschermt het milieu (1) Vergroenen binnen bestaande bebouwing (1) Mensen moeten

kunnen verposen in hun eigen woonomgeving (1) Buurten en wijken moeten zijn omzoomd met natuur, parken en groengebieden (1) Groen is van economische betekenis (1) Specifieke maatregelen om natuurwaarden groen te verbeteren (1) Bewoners betrekken bij onderhoud groen (1) Buurtbewoners die gezamenlijk hun straat of buurt willen vergroenen (bijvoorbeeld met miniparkjes) komen in aanmerking voor ondersteuning en subsidie (1) Jaarlijkse groenbalans (1) Kansen om groen in de wijken te versterken (parkjes, speelplekken) moeten worden benut op plekken waar na sloop terrein vrijkomt (1) Toegankelijkheid voor sport en spel in openbarer ruimte is belangrijk (1)

65

Ouderen Partij Heerlen

Lage groenvoorziening ivm veiligheid (1) Tijdelijk groen op braakliggende plekken (1)

PvdA

Groene omgeving beter laten aansluiten op woonwijken (1) Binnen groen inzetten op de twee beekdalen als structurerende elementen in het landschap (1) Verkoop van groenstroken aan burgers (1)

SP

In Hoensbroek slechte huizen slopen en daar groen voor in de plaats (1) Voormalig mijnsloop groen lint door Hoensbroek (1) Schouwburgplein vergroenen (1) Groene loper van Schouwburgplein naar Bongerd (1)

Stadspartij Heerlen

Goed onderhoud openbaar groen (1) Nieuwe open, groene plekken met elkaar verbinden (1) Groen functie begraafplaatsen (1)

B.13 Maastricht

D66

Bewoners aan zet om buurt groener te maken, gemeente ondersteund (2) Toegankelijke ecologische groene structuur (1) Behoud groene historische landschapselementen (1)

GroenLinks

Meer groen en ruimte voor het water (1) Aanpak waarbij groene ruimte, werkgelegenheid, sociale voorzieningen, huisvesting en water elkaar versterken (1) Zorgen dat groen beleefd kan worden (1) Bewoners die bewust kiezen voor een autoloze straat krijgen daar groen en speelruimte voor terug (1) Voortvarende realisatie Frontenpark (1) Groene verbinding tussen Stadspark en Jekerpark (1) Ondersteuning voor bewoners die willen vergroenen (1) Meer groen in achtergebleven wijken (1) Groene schoolpleinen (1) Plukkaart waar gemeentelijk fruitgroen te vinden en te plukken is (1) Natuurlijk groenbeheer (1)

Liberale Partij Maastricht

Uitbreiden van groenen mooie parken in de stad (1) Meer (groen) onderhoud (1) Meer groenen bomen in de buurten (1) Belvedere als groengebied versterken (1) Geen uitbreiding aan groene stadsgrenzen (1) Diversiteit aan bomen en groen moet toenemen in de stad en wijken (1) Bij de ontwikkeling van bouwplannen dient prioriteit te worden gegeven aan de bouwkundige inpassing in de omgeving, (aanleg en gevolgen) groene omgeving, duurzaam bouwen en hergebruik van materialen (1) Nadruk op tegengaan vervuiling groen door milieupolitie (1) Niet alle groen naar Natuurmonumenten (1) Dagelijks vuil ophalen in groengebieden door gemeente (1)

Senioren Partij Maastricht

Meer groene rustplekken in de binnenstad (1) Goed beheer en onderhoud van groen (1)

SP

Voldoende groen in iedere buurt voor de sier en het nut van natuur (1) Gemeente zorgt voor goed onderhoud van de openbare ruimte in de buurten (1)

VVD

Rekening houden met sport en spel in openbare ruimte (1)

B.14 Nijmegen

CDA

Groene ontwikkeling universiteitsterrein (1) Groene schoolpleinen (1) Groen in de wijk in samenwerking met bewoners (1)

ChristenUnie

Behoud, versterking en waar mogelijk integratie in de ecologische hoofdstructuur van bestaande groengebieden(1)Bebouwing van het schaarse groen moet worden voorkomen (1) Bestaand groen in bouwplannen opnemen en borg door gemeente (1) Groen dat verdwijnt compenseren (1) Aandacht voor kwaliteit leefomgeving (1) Voldoende groen in openbare ruimte (2)

D66

Groen in de stad versterken (1) Groene schoolpleinen (1) Looproutes met meer groen (1) Stimuleren groene inrichting van de wijk (2) Bewoners meer invloed geven op groen in de buurt (1) Terugdringen hondenoverlast in groen (1) Meedoen aan onderhoud door bewoners en verenigingen (1)

De Nijmeegse Fractie

Mensen elkaar stimuleren groen aan te planten en te onderhouden (1) Groene buffer rond nieuwe S100 route (3) Minstens 10.000 nieuwe bomen erbij (1) Streven naar groene wijken (1) Grotere rol van buurtbewoners bij aanleg en onderhoud van groen in de wijk (1) Meer groen om geluidsoverlast en fijnstof tegen te gaan (1) Aandacht voor project eetbaar groen (1)

GroenLinks

Alleen bouwen als er behoefte is, zo blijft de stad groen (1) Een groener stationsgebied (1) De stad vergroenen (1) Voldoende ruimte voor groen bij Stadseiland (1) Versterken groen in de stad en aantal bomen (1) Divers groen (1) Versteende plekken in wijken vergroenen (1) Ondersteunen bewoners die groen willen beheren (1) Geen bebouwen van openbaar groen (1) Groene gebieden op elkaar laten aansluiten (1) Biodiversiteit van belang bij groenbeheer (1) Uitbreiding Goffertstadion niet ten koste van groen (1) Met de verkoop van Heumensoord geld om extra te investeren in groen (1) Meer groen behouden in het nieuwe plan Hof van Holland (1) Geconcentreerd en op een paar plaatsen bouwen om de stad groen houden (1) Aandacht voor groene erfgoed (1)

PvdA

Dukenburg aantrekkelijk laten blijven als ruime, groene wijk (1) Betrekken bewoners bij onderhoud (1)

SP

Fatsoenlijk onderhoud van groen en de openbare ruimte (1) Investeren in de Groene Buffer (1) Niet bezuinigen op openbare ruimte (1)

VVD

Nieuwe parkeergarages zodat ruimte voor voetgangers en groen toe kan nemen (1) Openbare ruimte zo groen mogelijk inrichten (1) Centraal Station groener en aantrekkelijker maken (1) Betere kwaliteit groen woonomgeving (1) Sport en spel in openbare ruimte (1)

B.15 Rotterdam

CDA

Meer aandacht voor de groene leefomgeving in wijken (2) Meer groen in de binnenstad (1)

ChristenUnie/SGP

Innovatieprogramma Stedelijk Groen met veel groen (1) Extra groen en recreatievoorzieningen (1) Bewoners bijdragen aan beheer van groen (1) Mogelijkheid voor stadstuinen voor iedereen toegankelijk (2) Wat groen is behouden en waar mogelijk extra groen (1) Groene inpassing infrastructuur, groen tussen tramrails in plaats van tegels (1)

D66

Structurele ruimte voor vergroening in investeringsbudget (1) Meer parken, groenstroken en perken (1) Tijdelijk groen in samenwerking met burgers (1) Streven naar vergroening van niet-groene wijken (1) Samenwerking met bewoners en ondernemers in aanleg en onderhoud (2) Relatie met sociale en economische aspecten (1) Stadslandbouw (1) Bijstandsgerechtigden aan de slag met groen in hun buurt (1) Groene wandel- en fietsroute langs de Rotte (1) Industrierterreinen verdichten en overgebleven ruimte terug naar natuur (1) Milieuschade met meer groen compenseren (1) Groene verbindingen van wijk naar wijk (1) Hoog niveau onderhoud (1) Natuurlijk groenbeheer (1) Groene compensatie bij nieuwe ontwikkelingen (1) Sporten in openbare ruimte aantrekkelijker maken (1) Kwaliteit openbare ruimte verbeteren (1)

GroenLinks

Investeren in groene buitenruimte (2) Realiseren groenstructuur die groen verbindt (1) Meer groene daken (1) Parken behouden (1) Komende 20 jaar 100.000 nieuwe bomen erbij (1) Zorgen voor ecologisch waardevol groen (1) Recreatieve fietsroutes door groen rond de stad (1) Geen woningbouw in het groen maar in bestaande stad (1) Coolsingel autovrij en ruimte voor groen (1) Invloed voor burgers over de inrichting van hun straat (1)

Leefbaar Rotterdam

Meer groen om bewoners te inspireren en energie te geven (2) Meer stadsparken (1)

Partij voor de Dieren

Binnenstedelijk bouwen en sparen van groen (1) Stedelijk groen onderdeel van de gemeentelijke groenstructuur (1) Intensiveren van het vergroenen van de wijk

ken (1) Bouwen in groen duurder dan in versteend gebied (1) Allen toestemming voor bouwen in groen als er compensatie plaatsvindt (1) Groenbeleid afstemmen op natuurinventarisatie (1) De aanleg van natuurspeelplaatsen, schooltuinen en groene schoolpleinen wordt gestimuleerd en ondersteund (1) Groene gebieden in de stad worden met elkaar verbonden en met de natuur buiten de stad (1) Stadstuinen, bermen, groenstroken en parken worden ingezaaid met voedingsrijke bloemen (1) Behoud bomen regelen in bomennota (1) Groene daken en plantvakken voor wateropvang (1) Gifvrij beheer openbare ruimte (1)

PvdA

Meer groen in de wijken (1) Groene parken ontmoetingsplekken voor jong en oud (1)

Seniorenpartij Rotterdam

Verbeteren onderhoud openbare ruimte(1)

SP

Extra banen scheppen voor onderhoud groen (1) Aandacht voor groen voor een leefbare wijk (2) Iedereen voldoende groen op loopafstand (1) Goed onderhoud groen (1) Met bewoners meer groen realiseren (1) Braakliggende grond (tijdelijk) groen maken (1) Beschermen volkstuinen (1) Schoolpleinen groener maken (1) Ecologisch groenbeheer (1) Stadslandbouw (1) Verbinding tussen groene zones in de stad (1) Duurzaam groenonderhoud (1) Meer groene daken (1) Zorgen dat zelfbeheer geen verkapte bezuiniging is (1)

VVD

In een stad met groen willen ondernemers zich vestigen (1) Stad moet voldoende groen

zijn (1) Parken en groenperkenn zijn essentieel voor de leefbaarheid van de stad (1) Onderhoud van groen is niet alleen de verantwoordelijkheid van de gemeente (1)Behoud van sport en spelvoorzieningen bij inrichting openbare ruimte (1)

B.16 Schiedam

CDA

Nieuwe groenontwikkelingen nav A4 (1) Behoud Beatrixpark en Poldervaart (1) Investeren in voldoende groene voorzieningen (1) Onderhoudsniveau groen handhaven (1) Rest-groen mag wijken voor parkeerplaatsen als bewoners dat willen (1) Goed beheer is bepalend voor kwaliteit leefomgeving (1) Betere onkruidbestrijding (1)

D66

Adoptie groenstroken door bewoners (1) Groene daken, verticaal groen en meer bomen (1)

Gemeentebelangen Schiedam

Bij nieuwbouw veel aandacht voor groen (1) Veel groen in de binnenstad (1) Vrijkomende sportvelden weer sportveld of andere groen bestemming (1) Veel groen in openbare ruimte (1)

GroenLinks

Schiedam vergroenen vanwege de voordelen van een groene stad (1) Centrale rol voor de groene ruimte in en om de stad (1) Zorgen voor voldoende parken, speelplaatsen en natuur (1) Groene ruimte behouden en versterken (1) Fijnmazig netwerk van stadsnatuur

(1) Ook het snippergroen behouden (1) Bewoners en schoolkinderen actief betrekken bij groen in de omgeving (1) Wijken waarbij minder dan 75m2 groen per woning is krijgen voorrang (1) Bij bouwplannen en andere ingrepen een groeneffectanalyse opstellen (1)

Leefbaar Schiedam/Schiedam Actief

Volbouwen heeft geen voorkeur speelplaatsen en ontmoetingsruimte en groen zijn belangrijk (1)

Progressief Schiedam

Bouwen op groen moet je niet doen (1)

PvdA

Speerpunt is groene en schone leefomgeving (1) Bestaand groen wordt gekoesterd (3) Uitbreiden hoogwaardig groen (2) Indien ruimte vrijkomt deze (tijdelijk) benutten voor groen (1) Voldoende middelen voor onderhoud (1) Groen in de wijk moet schoon en veilig gehouden worden (1) Overleg met bewoners hoe met groen wordt omgegaan in de wijk (1) Aansluiting wijken op het groen (1) Onderhoud openbare ruimte moet van hoge kwaliteit zijn (2) Natuurlijk en ecologisch beheer openbare ruimte (1)

SP

Groenvoorziening moet optimaal zijn in alle wijken, verloedering bestrijden (1) Met lokale partners zorgen voor vergroening (1) Meer groene daken (1) Starten van volks- en moestuinen stimuleren (1) De groene longen van Schiedam moeten beschermd worden (1)

VVD

Meer aandacht voor de openbare ruimte (1) Samen met burgers zorgdragen voor de openbare ruimte (1) Meer inzetten op particulier beheer van de openbare ruimte (1) Gemeente moet blijven investeren in de openbare ruimte (1) Nadrukkelijk rekening houden met trapveldjes voor de jeugd bij de inrichting (1)

B.17 Utrecht

Basis Inkomen Partij

Vermoestuinen groene openbare ruimte (1)

CDA

Goed beheer groen in en om de stad (1) Voldoende groen in de buurt (1) Gemeente betaalt mee als bewoners groen opknappen (1) Uitbreiding parken en groenstroken (1) Adoptie groen door bewoners (1) Verruimen openingstijden Julianapark zodat bewoners meer van groen kunnen genieten (1) Investeren in openbare ruimte (1) Aanpak verloedering (2) Indien mogelijk zelfbeheer, middelen door de gemeente (1)

ChristenUnie

Belang groene leefomgeving (1) Zorgvuldig omgaan met groengebieden (1) Vergroening van de omgeving (1) Vergoeringsplan bij bouwplannen (1) Terugdraaien bezuinigingen op groen en blauw in Stationsgebied (1) Burgers betrekken bij inrichting (1) Mogelijkheid tot zelfbeheer (1) Organiseren buurtschouw bij (her)inrichting (1) 3% beschikbaar voor speelruimte (1)

D66

Ruimte voor groene initiatieven bij scholen (1) Beschermen groengebieden (1) Beheer aanpassen aan natuurontwikkeling (1) Inbreng bewoners en bedrijven (1) Uitbreiden zelfbeheer en stadslandbouw (1) Meer ruimte voor groen in de stad (1) Dak overkluizing A2 groen maken (1) Betrekken bedrijven en inwoners bij inrichting openbare ruimte (1) Openbare ruimte moet uitdagen tot bewegen (1)

GroenLinks

Groene wijken en EHS (2) Eigen onderhoud aan groen (1) Groen gebruiken voor dempen van geluidsoverlast (1) Groen van belang voor klimaat (1) Groene zones met stromend water creëren (1) Meer verticaal groen (1) Bevorderen stadslandbouw (1) Meer groen voor recreatie (1) Belang van groen voor vestigingsklimaat (1) Groen inzetten bij herstructurering van wijken (1) Groenverbindingen (2) Ondersteunen zelfbeheer (3) Wijkgroenplannen (2) Ecologisch beheer (1) Groen om de stad moet verder kunnen ontwikkelen (1) Stimuleren adoptie groen door bedrijven (1) Groene schoolpleinen (1) Monumentaal groen opnemen in de monumentenverordening (1) Vervangen parkeerplaatsen door groen (1) Groen gemakkelijk bereikbaar vanuit huis (1) Aanpassing openbare ruimte aangrijpen om watergangen bovengronds te krijgen (1) Stimuleren zelfbeheer (1) Betrekken van studenten bij zelfbeheer (1) Verhogen kwaliteit (1) Meer geschikt maken voor kinderen (1) Ongedaan maken achterstallig onderhoud (1)

Partij voor de Dieren

Meer groen, schone lucht en water (1) Biologisch groenbeleid (1) Wateropvang door meer groene daken en groen op straatniveau (1) Groene ruimte besparen door binnenstedelijk bouwen (1) Groen op leegstaande bedrijventerreinen (1) Stedelijk groen onderdeel

maken van de gemeentelijke groenstructuur (1) Bewoners betrekken bij vergroenen van de wijken (1) Bouwen in groen duurder maken dan bouwen in rode omgeving (1) Groene schoolpleinen (1) Verbinden groengebieden (1) Bescherming van bomen in groenbeleid (1) Onderhoud openbare ruimte gifvrij (1)

PvdA

Belang groene buurten (3) Groen op de buurtagenda (1) Ontwikkelen groengebieden (1) Beheer groen samen met bewoners en vrijwilligers (1) Binnenring met veel groen (1) Intiatieven stadslandbouw (1) Groene daken (1) Meer aandacht voor groen in diverse wijken (5) Gemeente zorgt voor basisonderhoud en voldoende groen (1) Beter beheer op wijkniveau (5) Meer groen in openbare ruimte (1)

SP

Wijken met weinig groen prioriteit bij groenontwikkeling (1) Verbeteren groen langs kanalen, zo ontstaan groene vingers (1) Ondersteunen zelfbeheer groen (1) Niet bezuinigen op onderhoud (1)

VVD

Goed onderhoud groenvoorzienigen (1) Ook voorzieningen in parken, bijvoorbeeld horeca (1) Onderhoud groen in samenwerking met bedrijven, sponsoring (1) Zelfbeheer bevorderen, dan kan meer met zelfde budget (1) Belang van optimale verzorging openbare ruimte (1)

B.18 Zaanstad

ChristenUnie

Toeristisch van belang, verbinding met buitengebied (2) Meer groen in de stad (1) Groen en speelruimte (1) Meer groen op lege plekken (1) Tuinen en groen op daken (1) Goed onderhoud, achterstand inlopen (1) Betere kwaliteit openbare ruimte(1)

D66

Adopteren groen door burgers en bedrijven (1) Behoud groene gemeenterand, geen bouwactiviteiten (1) Inrichting wijkgroen door bewoners (1) Toegevoegde waarde van groen (1) Groen op braakliggende terreinen (1) Toegankelijk groen in de buurt (1) Milieuvriendelijk groenbeheer (1) Frequenter onderhoud (1)

Democratisch Zaanstad

Meer groen om fijnstof te binden (1)

GroenLinks

Geen groen opofferen voor parkeerruimte (1) Stimuleren van buurtinitiatieven, burgerparticipatie (2) Buurtmoestuinen (1) Groene leefomgeving is belangrijk (1) Groengebieden per fiest bereikbaar (1) Behoud groene buitengebied (1)

Politieke Partij voor Ouderen en Veiligheid

Niet bezuinigen op groenonderhoud (3) Achtertand onderhoud ongedaan maken (1) Budget voor onderhoud (1)

Progressief Burgerbelang

Inzetten op laagbouw met veel groen (1) Van uitkering afhankelijke inwoners inzetten voor groen onderhoud (1) Groenonderhoud door vrijwilligers (1)

PvdA

Behoud groene buitengebied (1) Voldoende groen in wijken (1) Groenbeheer vrij van chemicaliën (1) Groen wandelpadennetwerk (1) Achterstand onderhoud goedmaken (1) Verhogen van de kwaliteit (1) Betrekken bewoners bij onderhoud en inrichting (2) Ecologisch beheer (1)

ROSA

Behoud resterende groengebieden (1) Geen bouwactiviteiten in groengebied (1)

SP

Tijdelijke invulling bedrijventerreinen met groen (1) Minimaal 3% ruimte in de wijk voor groen (1) Voldoende toegang tot groenvoorzieningen (1) Ondersteunen groenaanplant door burgers (1)

WD

Aanpakken onderhoud groen (1) Extra groen in wijk HoogTij (1) Zorgen voor mooie openbare ruimte (3) Aanpak achterstand onderhoud (3)

Zaanse Inwoners Partij

Groen op braakliggende terreinen (1) Goed onderhoud (2)

Zaanse Onafhankelijke Groepering

Bij bouwplannen aandacht voor groen (1) Adopteren groen door bewoners (1) Aandacht voor beheer (1) Groencontract over zelfbeheer met bewoners en/of corporaties (1) Verbeteren van kwaliteit openbare ruimte (1)

79